

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 36/2014-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 5. júna 2014 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho v konaní o sťažnosti J. P., zastúpeného advokátkou JUDr. Máriou Konrádovou, Farská 9, Nitra, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Galanta v konaní vedenom pod sp. zn. D 983/2000, za účasti Okresného súdu Galanta, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo J. P., na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Galanta v konaní vedenom pod sp. zn. D 983/2000 p o r u š e n é b o l i .

2. J. P., p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 6 000 € (slovom šesťtisíc eur), ktoré mu je Okresný súd Galanta p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Galanta je povinný uhradiť J. P., trovy konania v sume 501,58 € (slovom päťsto jeden eur a päťdesiatosem centov) na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. Márie Konrádovej, Farská 9, Nitra, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. októbra 2013 doručená sťažnosť J. P. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. Máriou Konrádovou, Farská 9, Nitra, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Galanta (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. D 983/2000 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti a z vyžiadaného spisu okresného súdu vyplýva, že sťažovateľ je účastníkom dedičského konania po V. P., zomrelej, vedeného pod sp. zn. D 983/2000.

Sťažovateľ v sťažnosti opisuje doterajší priebeh tohto dosiaľ takmer 14 rokov trvajúceho dedičského konania, úkony notára i všeobecných súdov. Okresný súd síce v marci 2009 vo veci rozhodol, ale odvolací súd v máji 2010 rozhodnutie prvostupňového súdu zrušil (z dôvodu, že účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom) a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Sťažovateľ tiež poukázal na to, že ústavný súd už nálezom sp. zn. III. ÚS 33/2011 zo 4. apríla 2011 prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov. Dňa 23. mája 2012 vydal notár osvedčenie o dedičstve s poukazom na dohodu dedičov. Jeden z dedičov požiadal v zákonnej lehote

o pokračovanie v konaní. Konanie vedené pod sp. zn. D 983/2000 dosiaľ nebolo právoplatne skončené.

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sa sťažovateľ domáha, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľa, a to právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd bolo porušené postupom Okresného súdu v Galante, v konaní vedenom pod sp. zn. D 983/2000.

Ústavný súd prikazuje Okresnému súdu v Galante, aby v konaní vedenom pod sp. zn. D 983/2000 konal bez zbytočných prietáhov v súlade s ustanoveniami správneho poriadku.

Ústavný súd priznáva sťažovateľovi J. P. primerané finančné zadosťučinenia v sume 10.000,- € (slovom desaťtisíc EUR), ktoré mu je Okresný súd v Galante povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Ústavný súd priznáva sťažovateľovi J. P. náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 331,13 EUR, ktorá je splatná do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu na účet právneho zástupcu sťažovateľa JUDr. Márie Konrádovej, advokátky.“

Ešte pred predbežným prerokovaním ústavný súd požiadal predsedu okresného súdu o vyjadrenie k sťažnosti. Na žiadosť ústavného súdu reagoval predseda okresného súdu v prípise sp. zn. Spr 1072/2013 zo 6. novembra 2011, v ktorom okrem prehľadu procesných úkonov uviedol: „... som toho názoru, že po tom, čo došlo k výmene notára v prejednávanej veci, zo strany súdu neboli zapríčinené prietahy v konaní, pretože vo veci konajúci notár vykonával všetky úkony bez zbytočných prietáhov k tomu, aby vec mohla byť v merite rozhodnutá. Napokon toto samotný sťažovateľ J. P. vo svojej sťažnosti potvrdzuje, že notár JUDr. Otto Szabo vynaložil úsilie k tomu, aby účastníci dospeli k dohode, resp. aby predmetná vec bola rozhodnutá. Celkovo je však potrebné konštatovať, že celková dĺžka konania - 13 rokov na prejednanie a rozhodnutie predmetnej veci - je neprimeraná, pričom tak, ako to už Ústavný súd SR konštatoval, k prietahom v konaní došlo najmä v období od 24. 08. 2000 (kedy vec napadla na súd) až do vydania nálezu Ústavného súdu SR III. US 33/2011-24 zo dňa 29. 03. 2011.“

Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 36/2014-22 z 23. januára 2014 prijal sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v rozsahu namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. D 983/2000.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vyzval ústavný súd predsedu okresného súdu, aby prípadne doplnil predchádzajúce vyjadrenie okresného súdu k sťažnosti a zároveň oznámil, či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predseda okresného súdu v prípise sp. zn. Spr. 1072/2013 z 12. marca 2014 oznámil, že netrvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Následne ústavný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľa, aby sa vyjadrila, či trvá na konaní ústneho pojednávania, a zároveň jej zaslal vyjadrenia predsedu okresného súdu sp. zn. Spr. 1072/2013 zo 6. novembra 2013 a z 12. marca 2014 na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska.

Právna zástupkyňa sťažovateľa v podaní doručenom ústavnému súdu 17. apríla 2014 oznámila, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania, pričom v ňom navyše okrem iného uviedla:

«S odôvodnením vyjadrenia predsedu Okresného súdu v Galante, citujem: „Z vyššie uvedeného som toho názoru, že po tom, čo došlo k výmene notára v prejednávanej veci, zo strany súdu neboli zapríčinené prieťahy v konaní, pretože vo veci konajúci notár vykonával všetky úkony bez zbytočných prieťahov k tomu, aby vec mohla byť v merite rozhodnutá.“, sa nemôžeme stotožniť. V samotnom odôvodnení Krajského súdu v Trnave, Uznesenia 10 CoD/18/2013-328 zo dňa 30. septembra 2013, ktorým ruší uznesenie súdu prvého stupňa a vec mu vracia na nové konanie sa uvádza, citujem: „Napadnuté uznesenie preto nebolo správnym pre nesprávne právne posúdenie veci podľa § 175k ods. 2 O. s. p. (pre nenáležitý či v skutočnosti celkom absentujúci výklad úpravy z takéhoto zákonného ustanovenia), ako aj pre jednu z foriem postupu odnímajúceho účastníkom konania reálnu možnosť konať pred súdom (tu tým, že prerušenie konania bez existencie zákonného dôvodu na takýto postup spôsobuje aj marenie základného práva na tzv. bezprieťahový proces).

Odvolačiemu súdu tak neostalo iné ako napadnuté uznesenie zrušiť podľa § 221 ods. 1 písm. f/ aj h/ O. s. p. a podľa odseku 2 rovnakého paragrafu vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.“»

Vzhľadom na oznámenia právnej zástupkyne sťažovateľa a predsedu okresného súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd zisťoval skutočnosti o doterajšom priebehu napadnutého konania zo sťažnosti, z obsahu spisu okresného súdu sp. zn. D 983/2000 a spisu ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 33/2011, ako aj z písomného vyjadrenia predsedu okresného súdu, ktorý v rámci podrobného prehľadu procesných úkonov vykonaných v napadnutom konaní najmä uviedol:

„... na tunajší súd bolo zaslané oznámenie o úmrtí V. P., dňa 24. 8. 2000.

Súd dňa 24. 8. 2000 vydal uznesenie, ktorým podľa § 175 ods. 2 O. s. p. začal konanie v dedičskej veci po poručiteľke a súčasne ešte v ten istý deň vydal poverenie podľa § 38 ods. 1 O. s. p. pre notárku JUDr. Janku Plachú ako súdnu komisárku na vykonanie potrebných úkonov vo veci prejednávania dedičstva po poručiteľke. Dňa 17. 11. 2000 bola na Notárskom úrade JUDr. Janky Plachej spísaná zápisnica o predbežnom vyšetrení. Notárka dňa 21. 11. 2000 si vyžiadala z notárskeho úradu JUDr. Jany Jánoškovej..., Nitra, zápisnicu o zistení stavu a obsahu závetu a odpis závetu spísaného na notárskom úrade dňa 12. 10. 1999 do notárskej zápisnice pod spisovou značkou N 290/99, Nz 293/93.

Dňa 29. 11. 2000 notárka vyzvala dediča E. P., aby v lehote 15 dní predložil, resp. zaslal doklady od poľnohospodárskych pozemkov v katastrálnom území... Súčasne notárka sa obrátila na Tatra banku a. s..., Bratislava o oznámenie zostatku vkladov na vkladných knižkách. Dňa 6. 12. 2000 notárka E. P. na základe ich telefonického rozhovoru zaslala

fotokópiu zápisnice o predbežnom vyšetrení, ktorá bola spísaná dňa 17. 11. 2000 za prítomnosti J. P.

Pretože VÚB a. s. si nesplnila svoju povinnosť, notárka urgovala vrátenie oznámenia ohľadne zostatku vkladu na vkladnej knižke. Na deň 20. 3. 2001 notárka predvolala E. P., aby sa dostavil na notársky úrad za účelom vyhlásenia závetu a spísania jeho vyjadrenia k závetu.

Dňa 15. 1. 2001 vyzvala notárka Okresný úrad Trenčín, katastrálny odbor..., za účelom zaslania výpisov z pozemno-knižnej vložky parciel nachádzajúcich sa v katastrálnom území... Dňa 16. 1. 2001 notárka vyzvala Okresný úrad Bánovce nad Bebravou, katastrálny odbor..., za účelom zaslania výpisov z pozemno-knižných vložiek na poľnohospodárske pozemky, nachádzajúce sa v katastrálnom území... Dňa 6. 12. 2000 notárke bol zaslaný závet z Notárskeho úradu JUDr. Jany Jánoškovej. Dňa 5. 12. 2000 si svoju povinnosť ohľadne zaslania účtov splnila Tatra banka, dňa 7. 12. 2000 Ľudová banka a. s. a dňa 8. 2. 2001 VÚB, a. s. Dňa 21. 2. 2001 notárke bola zaslaná správa z Okresného úradu Trenčín. Dňa 8. 3. 2001 E. P. zaslal matričné doklady. Dňa 13. 2. 2001 notárka oznámila E. P., vzhľadom na jeho žiadosť, o odročenie pojednávania, že nie je dôvodom na odročenie pojednávania skutočnosť: že bol podaný návrh na prejednanie novoobjaveného majetku po nebohom otcovi... Prvé pojednávanie v merite veci notárka vytýčila na deň 20. 2. 2001... Ďalšie pojednávanie bolo vytýčené dňa 23. 2. 2001 na termín 20. 3. 2001... Pojednávanie bolo odročené na neurčito s tým, že nový termín pojednávania bude určený až po rozhodnutí súdu o platnosti závetu poručiteľky.

Tunajší súd dňa 11. 5. 2001 vo veci č. k. D 983/00-31, Dnot 181/00, ktoré rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť dňa 1. 7. 2001, konanie prerušil a odkázal E. P. na podanie občiansko-právnej žaloby voči dedičovi J. P., o určenie, že závet poručiteľky zo dňa 12. 10. 1999 spísaný do Notárskej zápisnice pod sp. zn. N 290/99, Nz 293/99 notárkou JUDr. Janou Jánoškovou so sídlom v Nitre..., je neplatný a to v lehote 30 dní od právoplatnosti uznesenia na Okresný súd Galanta.

Dňa 25. 6. 2001 Daňový úrad Trenčín prihlásil pohľadávky do dedičského konania. Dňa 9. 7. 2001 E. P. svojim podaním vyslovil predpojatosť notárky v predmetnej veci. Súčasne dňa 16. 7. 2001 požiadal o predĺženie lehoty na podanie občianskoprávnej žaloby.

Dňa 13. 12. 2001 notárka sa vyjadrila k námietke zaujatosti a vzhľadom na klamstvá uvedené v liste vyslovila zaujatosť v dedičskej veci po nebohej.

Dňa 24. 9. 2001 súd zisťoval z registra C, či E. P. podal žalobu na súd, alebo nie.

Dňa 8. 10. 2001 súd zistil, že žaloba na súd nebola podaná. Vzhľadom na túto skutočnosť zákonná sudkyňa predložila spis notárke na ďalšie konanie. Dňa 18. 4. 2002 súd poveril na vykonanie úkonov súdneho komisára...

Listom zo dňa 3. 9. 2002 dedič J. P., urgoval tunajší súd za účelom zaslania spisu notárovi JUDr. Fedorovi Klimovi.

Dňa 21. 10. 2002 notár vykonal prvé úkony vo veci. Dňa 19. 2. 2002 dedič J. P. požiadal notára o vytýčenie termínu pojednávania a následne dňa 19. 1. 2004. Dňa 15. 3. 2004 notár dedičovi oznámil, že vo veci sa vykonávajú zaistovacie úkony a ako náhle budú realizované nariadi pojednávanie. Dňa 15. 2. 2005 notár vyzval Obvodný pozemkový úrad v Trenčíne, aby v lehote 90 dní doplnil doklady presne vymedzené v predmetnom spise.

Dňa 3. 10. 2005 sa E. P. obrátil na notára za účelom potvrdenia okruhu dedičov, ktorú odpoveď nedostal a ďalším listom zo dňa 7. 11. 2005 opätovne napísal urgenciu vo veci. Dňa 25. 11. 2005 notár vydal potvrdenie ohľadne okruhu dedičov v predmetnej veci.

Notár dňa 20. 11. 2006 vytýčil termín pojednávania na deň 28. 12. 2006. Dedičia sa dostavili na pojednávanie, ktoré pojednávanie však bolo odročené na deň 30. 1. 2007, bez uvedenia dôvodu. Opätovne aj toto pojednávanie bolo odročené na neurčito, pretože dedičia sa vo veci nedohodli. Dňa 21. 2. 2008 notár vyzval E. P. a právnu zástupkyňu J. P. o doloženie údajov a dokladov potrebných pre rozhodnutie v merite veci.

Ďalšie pojednávanie bolo vytýčené na deň 20. 8. 2008, ktoré bolo odročené, pretože účastníci nedospeli k dohode o rozdelení celého majetku a preto bude predložený návrh meritórneho vyporiadania.

Súd uznesením zo dňa 27. 3. 2009 vo veci č. k. D 983/00, Dnot 128/02-143 vyporiadal BSM poručiťky a jej nebohého manžela, určil všeobecnú cenu majetku a súčasne vyporiadal predmet dedičstva. Proti predmetnému rozhodnutiu podal E. P., v zastúpení advokátskou kanceláriou - JUDr. Emília Šimkuláková, odvolanie. Dňa 6. 6. 2009 súd zaslal odvolanie na vyjadrenie advokátke druhého dediča a súčasne odvolateľa vyzval na zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie vo výške 16,50 Eur. Odvolateľ si svoju povinnosť splnil a súdny poplatok v kolkoch zaplatil dňa 9. 9. 2009. Predmetný spis

s odvolaním bol doručený Krajskému súdu v Trnave dňa 28. 10. 2009. Krajský súd v Trnave uznesením zo dňa 31. 5. 2010, ktoré rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť, dňa 2. 11. 2010 vo veci č. k. 9 Cod 112/2009-85 napadnuté uznesenie tunajšieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Úpravou zo dňa 15. 10. 2010 súd rozhodnutie KS v Trnave doručoval dedičom a spis bol zaslaný notárovi na ďalšie konanie dňa 20. 10. 2010...

Zákonná sudkyňa JUDr. Myrtill Vojteková dňa 15. 12. 2010 oznámila notárovi, že v súlade s ust. § 175 zb O. s. p. ako poverenému notárovi odňala predmetnú vec, pretože boli naplnené kritériá uvedené v citovanom zákonom ustanovení a súčasne v zmysle rozvrhu práce dňa 9. 2. 2011 poverila JUDr. Ota Szaba..., ako súdneho komisára na vykonanie potrebných úkonov. Spis s poverením notár prevzal 11.02.2011. Notár hneď 21. 02. 2011 začal zhromažďovať listinné podklady na vydanie rozhodnutia v predmetnej dedičskej veci, dotazoval sa na príslušné peňažné ústavy a na Správu katastra v Trenčíne, od ktorého žiadal zaslať výpisy z listov vlastníctva potrebné k dedičskému konaniu. V období od 28. 02. 2011 do 11. 03. 2011 postupne boli notárovi doručené správy z dotazovaných peňažných ústavov. Keďže požadované listy vlastníctva od správy katastra doručené neboli, dňa 06. 07. 2011 notár urgoval doručenie týchto listín správu katastra. Dňa 25. 07. 2011 Správa katastra Trenčín notárovi oznámila, že prebiehajú pozemkové úpravy v katastrálnom území..., a preto požadované listy vlastníctva mu môžu vydať až po ukončení týchto úprav v druhej polovici roku 2011. Dňa 09. 11. 2011 opätovne notár urgoval správu katastra, napokon požadované listiny zo správy katastra boli notárovi doručené až 02. 05. 2012. Notár na to hneď vo veci vydal dňa 23. 05. 2012 osvedčenie o dedičstve s poukazom na dohodu dedičov. Dedič E. P. spochybnil túto dohodu dňa 07. 06. 2012, požiadal o pokračovanie v dedičskom konaní. Na základe toho notár vo veci vytyčil pojednávanie na 02. 08. 2012, na ktoré sa dostavil J. P. a jeho právny zástupca, pojednávanie však bolo odročené z dôvodu neúčasti druhého dediča E. P. na termín 11. 09. 2012. na tento termín pojednávania sa dostavili obaja dedičia. Na pojednávaní E. P. požiadal predvolať svedka A. P., s tým však nesúhlasil druhý dedič J. P. Na tomto pojednávaní E. P. vzniesol kritiku voči osobe notára, a preto notár dňa 28. 09. 2012 doručil súdu svoju námietku zaujatosti v predmetnej veci vo vzťahu k dedičovi E. P. Súd námietku notára posúdil a dňa 22. 10. 2012 rozhodol uznesením D 983/2000-304 tak, že notár nie je vylúčený z prejednávania veci, nakoľko neboli naplnené podmienky na vylúčenie

notára. Dňa 14. 11. 2012 zo súdu bol vrátený spis späť notárovi, ktorý vo vecí vytyčil pojednávanie na deň 29. 01. 2013. Toto pojednávanie bolo odročené z dôvodu, že sa dedičia na pojednávanie nedostavili. Pojednávanie bolo odročené na termín 18. 03. 2013. Na tomto pojednávaní dedič E. P. požiadal o zaradenie do dedičstva finančné prostriedky vybraté v deň smrti poručiťky 15.000,- Sk z účtu poručiťky. S tým druhý dedič J. P. nesúhlasil. Na základe toho notár dedičom oznámil, že prejednanie veci bude prerušené, pretože dedič E. P. bude odkázaný, aby v lehote 30 dní podal žalobu na súd o určenie, či suma 15.000,-Sk vybratá v deň smrti poručiťky, patri do dedičstva z dôvodu, že J. P. s týmto nesúhlasil, keďže tieto finančné prostriedky mali byť použité na potrebu poručiťky. Notár dňa 16. 05. 2013 na základe toho predložil súdu spis s návrhom na vydanie uznesenia na prerušenie konania a odkázaním dediča E. P. na sporové konanie. Súd posúdil tento návrh notára ako dôvodný a 17. 05. 2013 predmetné uznesenie. V zákonnej lehote 13. 06. 2013 proti tomuto uzneseniu podal odvolanie J. P. Dňa 29. 07. 2013 spis bol predložený na krajský súd v Trnave na rozhodnutie o odvolaní. Krajský súd v Trnave dňa 30. 09. 2013 rozhodol o odvolaní J. P. tak, že napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie prvostupňovému súdu.“

Ústavný súd zo spisu okresného súdu vedeného pod sp. zn. D 983/2000 zistil, že popis doterajšieho priebehu konania obsiahnutý vo vyjadrení predsedu okresného súdu zodpovedá obsahu označeného spisu, a preto z neho pri rozhodovaní o sťažnosti sťažovateľa vychádzal.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva

alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Sťažovateľ sa v konaní pred ústavným súdom v prvom rade domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ku ktorému malo dôjsť postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. D 983/2000.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak, ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný urobiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 a 4 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže

odročiť len z dôležitých dôvodov. Ak súd zistí, že existuje dôležitý dôvod na odročenie pojednávania, bez zbytočného odkladu informuje tých, ktorí boli predvolaní alebo upovedomení. Súd spravidla uvedie deň, keď sa bude konať nové pojednávanie. Dôvod na odročenie sa uvedie v zápisnici alebo poznamená v spise.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľka.

1. Predmetom konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. D 983/00 je prerokovanie dedičstva po poručiteľke, ktoré tvorí bežnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Výklad a používanie právnej úpravy v dedičských veciach sú stabilizované v rozsiahlej judikatúre všeobecných súdov, kde je upravená aj metodika ich postupu (obdobne IV. ÚS 3/05, III. ÚS 170/2010), a preto spravidla nemožno takéto veci považovať z právneho hľadiska za zložité. Ústavný súd zo súvisiaceho spisu nezistil žiadnu zásadnú okolnosť, ktorá by mohla odôvodňovať prípadný záver o skutkovej a právnej zložitosti veci sťažovateľa. Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že ani okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti neospravedlňoval doterajšiu dĺžku napadnutého konania jeho právnou či faktickou zložitosťou.

2. Pri hodnotení doterajšieho priebehu napadnutého konania z hľadiska ďalšieho štandardne uplatňovaného kritéria, teda správania sťažovateľa ako účastníka tohto konania, ústavný súd nezistil žiadnu významnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. D 983/2000 k zbytočným priet'ahom.

3. Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k zbytočným priet'ahom v označenom dedičskom konaní, bol postup samotného okresného súdu vrátane postupu notára ako súdneho komisára v konaní o dedičstve, keďže jeho úkony sa podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu považujú za úkony súdu, ktorými možno spôsobiť zbytočné priet'ahy v konaní (III. ÚS 47/00, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 3/05). Ústavný súd predovšetkým poukazuje na to, že doterajšie trvanie napadnutého konania (takmer 14 rokov) je už samo osebe celkom zjavne neprimerané. Podľa názoru ústavného súdu súdne konanie, ktoré trvá tak neobyčajne dlho ako napadnuté konanie, možno spravidla bez ďalšieho považovať za také, ktoré je nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj v čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. IV. ÚS 173/05, IV. ÚS 251/05, II. ÚS 3/09).

Zo spisu okresného súdu ústavný súd navyše zistil, že v napadnutom konaní došlo k viacerým obdobiam nielen krátkodobej, ale aj dlhodobejšej nečinnosti okresného súdu [napr. obdobie od apríla 2002, keď bola vec pridelená inému súdnemu komisárovi, až do 28. decembra 2006, keď sa konalo pojednávanie (v tomto období súdny komisár urobil len jednoduché úkony, napr. 12. apríla 2004 zisťoval, či sťažovateľ podal žalobu o určenie neplatnosti závetu, a vyžiadal súvisiaci dedičský spis z Okresného súdu Nitra), od 30. januára 2007 do 21. februára 2008, keď súdny komisár vyzval na vyjadrenie k dedičskej veci] a tiež k neefektívnej a nesústredenej činnosti okresného súdu [napr. zrušenie jeho rozhodnutia z 27. marca 2009 o vyporiadaní BSM poručiťky a jej nebohého manžela odvolacím súdom z dôvodu jeho vecnej nesprávnosti alebo zrušenie jeho rozhodnutia sp. zn. D 983/2000 zo 17. mája 2013 odvolacím súdom podľa § 221 ods. 1 písm. f) aj h) OSP a jeho vrátenie okresnému súdu].

Vychádzajúc z doterajšej zjavne neprimeranej dĺžky napadnutého konania (takmer štrnásť rokov), ktorá je z ústavného hľadiska neakceptovateľná, v spojení s obdobiami neodôvodnenej nečinnosti a neefektívnou činnosťou okresného súdu ústavný súd dospel k záveru, že v ňom došlo postupom okresného súdu k zbytočným priet'ahom, a teda aj k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

Sťažovateľ sa tiež domáhal, aby ústavný súd okresnému súdu prikázal konať v namietanom konaní bez zbytočných prieťahov. Ústavný súd v tejto časti sťažnosti nevyhovel vzhľadom na skutočnosť, že okresnému súdu už nálezom č. k. III. ÚS 33/2011-24 z 29. marca 2011 prikázal, aby konal v tomto konaní bez zbytočných prieťahov (bod 4 výroku tohto nálezu).

IV.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

Sťažovateľ sa domáha priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 10 000 € z dôvodu, že *„konaním súdu v predmetnej veci, ktoré trpí pomalosťou a neefektívnosťou je sťažovateľ ukrátený na svojich právach, z čoho vyplývajú pocity nemohúcnosti a bezradnosti sťažovateľa pri dovolávaní sa svojich občianskych práv...“*.

Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý

spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Ústavný súd vychádzajúc z doterajšej zjavne neprimeranej dĺžky namietaného konania, ako aj období, v ktorých došlo k dlhodobejšej či krátkodobej neodôvodnenej nečinnosti a neefektívnej činnosti okresného súdu, a tiež zo skutočnosti, že okresnému súdu už uznesením č. k. 33/2011-24 z 29. marca 2011 prikázal v napadnutom konaní konať bez zbytočných prieťahov, dospel k názoru, že priznanie finančného zadosťučinenia v sume 6 000 € bude primerané konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci (bod 2 výroku tohto nálezu).

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd v zmysle § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním advokátkou JUDr. Máriou Konrádovou. Ústavný súd pri rozhodovaní o úhrade trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2012, ktorá bola 781 €, keď išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2013, a za prvý polrok 2013, ktorá bola 804 €, pri úkone právnej služby vykonanom v roku 2014. Úhradu priznal za tri úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti, písomné podanie na súd) podľa § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Za dva úkony vykonané v roku 2013 tak priznal po 130,16 €, t. j. spolu 260,32 €, za jeden úkon vykonaný v roku 2014 úhradu 134 €, režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky) za 2 úkony vykonané v roku 2013 po 7,81 € a za úkon vykonaný v roku 2014 v sume 8,04 €, čo spolu predstavuje sumu 417,98 €. Túto sumu bolo potrebné zvýšiť o 20 % DPH (podľa § 18 ods. 3 vyhlášky), keďže právna zástupkyňa sťažovateľa je platkyňou DPH; celková odmena za poskytnuté právne služby tak predstavuje sumu 501,58 € (bod 3 výroku tohto nálezu).

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. júna 2014